

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det kgl. Opfostringshus.

Skoleaaret 1885—86.

Statens pædagogiske Studiesamling

1885—86

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1885 til 30. April 1886

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri (Møller & Thomsen).

1886.

Skoleefterretninger

og nogle Bemærkninger om Lærlingesagen.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 22de, 23de og 24de April; den 25de meddeltes Udfaldet af Prøven og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Derefter begyndte de 23 Konfirmander at afrejse; den 24de blev først konfirmeret til Mikkelsdag. Disse 24 Konfirmander anbragtes saaledes: 1 paa Grossererkontor i Kjøbenhavn; 5 ved Handelen, 2 i Kjøbenhavn, 2 i Provinserne, 1 paa Island; 4 i Snedkerlære, 2 i Kjøbenhavn, 1 i Herning, 1 i Tranekjær; 1 i Guldsmedlære i Kjøbenhavn; 1 som Porcellainsmaler i Kjøbenhavn; 1 i Malerlære i Kjøbenhavn (optagen i Lærlingehjemmet); 1 paa Holmen, Kjøbenhavn; 1 i Klejnsmedlære i Ringkjøbing; 3 i Smedelære, 1 i Kjøbenhavn, 1 i Tranekjær, 1 paa Møen; 2 paa Elevskolen i Kjøbenhavn; 1 paa Burmeister & Wains Maskinfabrik i Kjøbenhavn; 1 i Hattemagerlære i Kjøbenhavn (optagen i Lærlingehjemmet); 1 forbereder sig til Præliminæreksamen i Kjøbenhavn; 1 overgik til Forældrene.

Hattemagerlærlingen egnede sig ikke til Faget og blev efter Prøvetidens Udløb sat i Sadelmagerlære i Hørsholm; de øvrige Lærlingeforhold gik i Orden og vedvare til gjensidig Tilfredshed.

Ved en Inspektionsrejse, som Forstanderen foretog i Jylland i Sommerferien for at tilse de udgaaede Elever, blev alt befundet i Orden undtagen paa et Sted; Kontrakten hævedes og Lærlingen anbragtes i en anden Plads, hvor alt gaar godt. Det i forrige Beretning omtalte Lærlingeforhold hævedes den 1ste Maj 1885, og Lærlingen staar sin Lære ud hos en anden Mester. Aaret har i det hele ikke i Lærlingeforholdet været saa roligt som de tidligere; men det vilde jo ogsaa være urimeligt at vente, at den stærke Gjæring og Ophidselse i Gemytterne ikke skulde paavirke nogle af vore tidligere Elever; dog er endnu intet Tilfælde forekommet, hvor Opfostringshuset ikke har kunnet hævde sin Myndighed. Det maa heller ikke tabes af Syne, at Principalen i mange Tilfælde har sin store Del af Skylden, idet han enten optræder for strængt eller mangler den fornødne Avtoritet eller ikke nøjagtig opfylder Kontraktens Bestemmelser.

Foruden disse Tilfælde har der været noget i Vejen sex andre Steder. I ét af disse Tilfælde jævnedes Dissentsen, i et andet maatte Lærlingen helt opgive at lære noget Haandværk, da hans Evner ere overordentlig svage; han maa tjene sit Brød som Bud.

I to Tilfælde maatte Kontrakten hæves inden Læretidens Udløb, og Lærlingene bleve udskrevne som Svende. Her laa Fejlen udelukkende paa Lærlingenes Side. I de to resterende Tilfælde havde Lærlingene hovedsagelig Skylden. Den ene har prøvet forskellige Pladser, men kan ikke komme til Ro noget Steds, da han under Smedestrejken i Sommer og ved Avislæsning er bleven stærkt paavirket i socialistisk Retning; han maa nu sørge for sig selv, da Opfostringshuset ikke i det ubegrænsede kan vedblive at sætte en Elev i den ene Lære efter

den anden; thi saadan en urolig Lærling gjør os stor Skade og lukker mange Steder for andre flinke Drengene. Som almindelig Regel — der heldigvis yderlig sjelden finder Anvendelse — følge vi den Fremgangsmaade ikke at anbringe en Lærling mere end tre Gange i ny Plads, naar Fejlen ligger hos ham. Den sidste endelig, en Kjøbmandslærling, var anbragt i en Provinsforretning, som overgik til en anden Principal, og nu var det gode Forhold forbi; Lærlingen var selvraadig, og, trods gjentagne Paa-mindelser, maatte han fra Pladsen. Det egentlige Motiv var vistnok Lyst hos ham og hans Familie til at faa ham til Byen. De have faaet deres Lyst styret; han har her faaet en meget daarlig lønnet Plads, hvilket forhaabentlig er den bedste Kur; de unge Mennesker have godt af at lære at sande det gamle Ord: «Af Skade bliver man klog, men sjældent rig», og at det ikke altid er heldigt at faa det, som man ønsker det.

Som tidligere har det ogsaa i Aar sine store Betænkeligheder og Vanskeligheder at faa vore Elever anbragte her i Byen, da saa godt som ingen Mester mere tager en Lærling i Huset, men giver Lærlingen Ugeløn, der i de første Aar er saare lille, 2—3 Kr. om Ugen. Det er indlysende, at det for Forældre i smaa Kaar er meget besværligt paa saadanne Vilkaar at faa deres Sønner uddannede til Haandværkere, og at Lærlingen ofte kommer til at mangle tilstrækkelig Forplejning, Beklædning og Bølg, hvorved han bliver fortrykt og forkommen fra Begyndelsen, ikke at tale om de moralsk uheldige Virkninger, Bitterhed og Misundelse mod de bedrestillede, og det er ikke saa underligt, at dette bliver Tilfældet, thi er man sulten, og fryser man, er man ikke tilbøjelig til at tænke og dømme billigt. Naar Opfostringshuset dog i adskillige Tilfælde anbringer

sine Myndlinge her i Byen, saa sker det ikke uden Garanti for, at der i Hjemmet er saadanne Betingelser til Stede, at Lærlingen kan faa et taaleligt Underhold. Ikke saa sjældent træder en eller anden hjælpende til, eller Eleven har nogle Spireskillinger her inde fra, eller vi opnaa lidt bedre Betingelser, fordi Mestrene have Garanti for, at Lærlingen ikke uden videre kan forlade Pladsen; nogle faa kunne ogsaa faa Plads paa Lærlingehjemmet.

Vi ville jo ogsaa gjerne imødekomme Forældrenes saare naturlige Ønske om at beholde Sønnen i Nærheden for at vaage over dem. De fleste Lærlinge, som anbringes her i Byen, ere Enkesønner, og Opfostringshuset retter sig, naar Barnets Tarv tilsteder det, efter deres Ønske om at beholde Sønnen i Nærheden; de fleste af Mødrene ere haardt prøvede Kvinder, hvis væsentligste Glæde og Haab i Livet er knyttet til Sønnen; det kan ogsaa hænde sig, at Sønnen kan blive anbragt paa samme Værksted, hvor Faderen har arbejdet. Hertil kommer, at der her i Kjøbenhavn er rigere Lejlighed til videre Uddannelse i Faget, hvilket spiller en stor Rolle for den vordende Haandværker. Men misligt er det under alle Omstændigheder, at Lærlingen i sin Læretid faar saa daarlige Kaar, og at han ikke som i gamle Dage er nærmere hnyttet til Mesterens Hjem og optaget i dennes Husstand. At Mestrene paa den anden Side ikke ere meget tilbøjelige til at yde større Vederlag eller knytte dem fastere til sig, kommer af den Løshed i Lærlingeforholdet, som hersker nu, og af den vlstnok fejlagtige Mening, at Tyendelovens Bestemmelser om det fyldte 18de Aar kan overføres paa Lærlingeforholdet, hvorved enhver Lærlingekontrakt vilde blive umulig, og af den Opsætsighed, som de sidste Aaringers Agitation har bragt ind ogsaa i de unges Kreds, men kommer alt

dette dog tilsidst ikke af det mere fremmede Forhold, hvori Mesteren nu staar til sin Lærling? Det kan imidlertid ikke gaa an at lade Alt gaa sin skjæve Gang i samme Spor som nu; det vil blive skjæbnesvangert for Haandværksstanden selv. Noget maa gjøres, og det skulde være underligt, om der ikke kunde, med lidt god Villie og Energi, findes en tilfredsstillende Løsning, da begge Parters Interesse dog til sidst falde sammen, idet jeg nemlig gaar ud fra, at det tjenligste for alle er, at Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder er Fred, ikke Strid. De Tegn paa, at Mestrene nu begynde i forskjellige Fag at organisere sig i fast Forening, som Svendene alt længe have været organiserede, finder jeg overordentlig glædeligt, og dette vil kunne faa stor Betydning for Spørgsmaalets Løsning, naar en saadan Organisation da ikke vil blive staaende ved det negative at være et Kampmiddel, om end af Nødværge, men ogsaa, naar fredeligere Tider komme, vil tage positive Formaaler op, baade dette, at bringe Fasthed i Lærlingeforholdet og dette, at arbejde paa at knytte Arbejderne til Arbejdsgiverne. Man maatte ønske, at de gamle Lav maatte kunne gjenfødes i ny og tidssvarende Skikkelse, berøvede de snærende Baand paa Driftigheden, bevarende og styrkende Enigheden og Samfundsfølelsen hos dem, der arbejde i samme Fag.

Hvorom Alting er, en Kjendsgjerning er det, at en stor Mængde Lærlinge gaa baade fysisk og moralsk til Grunde i Læretiden, fordi de leve under ulykkelige Forhold. De faa et usselt Vederlag, blive mange Gange ikke ordentlig beskæftigede ved Professionen, men blive navnlig i den første Tid brugte som Bydreng, til Husgjerning, til at hente Drikkevarer til de voksne Arbejdere, og derved lægges Grunden til Dovenskab og til, at Lærlingen

taber Lysten til sit Haandværk. Mange Steder have Lærlingene paa Værksteder intet godt Eksempel for Øje i de Voksne: Drikkeri, Politiseren, de idelige Striker, alt bidrager til at berede Lærlingene Vanskeligheder. Blot man vilde mindes Ordet: «Ve det Menneske, som forarger en af disse smaa.»

Der bliver gjort uendelig meget godt, og det maa fuldt ud indrømmes, at der er stor Offerberedvillighed til at yde Bidrag baade til det ene og til det andet velgjørende og almennyttige Formaal; men det forekommer mig, at der bliver gjort alt for lidt for de unge, og dog er det saa, at skal der gøres noget til sandt og varigt Gavn for Samfundet, saa er det her, der skal tages fat: paa at støtte og hjælpe de unge. Der synes ogsaa at være Tilbøjelighed til at sprede Kræfterne, til at tage fat paa mange ny Formaal, inden de alt begyndte Foretagender ere ret konsoliderede, enten det nu sker af Iver eller af Lyst til at se sit Navn paa Tryk; men derved svækkes Lysten til at give og Tilliden. Af Anstalter, der antage sig Lærlinge, kjender jeg kun Lærlingehjemmet og et Legat paa Frederiksværk, — hvor lidt er dog det overfor den store Trang netop her!

Opfostringshuset støtter selvfølgelig sine Myndlinge, navnlig ved at give dem Tilhold og anbringe dem paa ny, om de komme af Plads; men endnu er det ikke lykkedes at faa Penge til at yde de udgaaede Elever kraftig Støtte, — blot 2000 Kroner om Aaret, og vi vilde kunne udrette meget, langt mere, end man skulde tro.

Lærlingehjemmet antager sig meget fattige eller enestillede Lærlinge her i Byen og giver dem et Hjem; det er et godt og priseligt Formaal, Anstalten gjør virkelig Gavn; men det vil efter Sagens Natur kun blive et forsvindende lille Antal blandt de mange,

som kunne hjælpes, og det bliver en kostbar Hjælp, hvorfor det vel ogsaa burde tages under Overvejelse ved en eventuel Udvidelse af Virksomheden, om man ikke ogsaa burde støtte med Penge eller Klæder, saa at Hjælpen kunde naa flere. Denne Anstalt er stiftet af Læringleforeningen, blandt hvis Formaal ogsaa det findes, at fæstne og ordne Forholdet mellem Principal og Lærling. Foreningen har rigtig havt Øje for det heldbringende i, at Lærlingen hører til Mesterens Husstand; men netop den Omstændighed, at Hjemmet er udgaaet fra denne Forening, er et Vidnesbyrd om, at den i sin Virksomhed er stødt paa den Sten, som den foreløbig ikke kan rokke. Stenen maa imidlertid løftes af Vejen, og vi maa haabe, at Kjendsgjerningernes Logik maa hidføre, at det bliver mere og mere almindeligt at vende tilbage til den gode gamle Skik, eller i alt Fald til, at der bydes Lærlingen bedre Vilkaar; men saa maa nødvendigvis ogsaa Forholdet ordnes saaledes, at Mestrene faa Garanti for, at de kunne beholde Lærlingen; der maa fastsættes klare og bestemte, meget kraftige og alvorlige Lovbestemmelser om de gjensidige Rettigheder og Forpligtelser, der maa være let og hurtig Adgang til at faa Kontraktsbrud paatalt og domfældt. Hertil bliver Lovgivningsmagtens Bistand nødvendig; at opnaa dette er vel foreløbig et frontt Ønske, og det er vel ogsaa Tvivl underkastet, hvilken Modtagelse et saadant Lovforslag vilde faa, da det jo vilde lede Udviklingen af Arbejderforholdet ind paa Baner, vidt forskjellige fra de hidtil betraadte. Dog det kan maaske have lange Udsigter, inden vi naa saa vidt, og imidlertid begynder den ene Skare Lærlinge efter den anden sin Uddannelse under de uheldige Forhold og kommer til at lide derunder; derfor maa man søge ad privat Vej at komme i Gang med at sætte noget

i Værk, som kan hidføre en gavnlig Forandring. Medens Lærlingehjennet har betraadt den Vej, at give Lærlinge det Hjem, de burde have i Mestrenes Huse, bør man efter min Mening ogsaa slaa ind paa andre Veje for at hjælpe Haandværkslærlingene og hæve dem saaledes, at de tilføre Standen dygtige Kræfter, der kunne blive en Pryd for den. Der er gjort overordentlig meget for Lærlingenes tekniske Uddannelse; men det slaar ikke til, der maa foruden Uddannelsen i mange Tilfælde ydes Hjælp, navnlig i det første Aar, og arbejdes paa, at den unge straks faar godt fat paa Arbejdet under heldige Betingelser.

Jeg skal kort anføre mine Tanker derom og kun foreløbig bemærke, at jeg er bleven ført ind paa denne Tankegang ved at overveje Sløjdens Stilling og Betydning i Skolen. Skulde Sløjd blive indført i en eller to af Almueskolens Klasser, og blev den ledet paa en praktisk Maade, saa Elevens Haandfærdighed og Øvelse i at bruge Øjet blev udviklet, vilde det lette den vordende Haandværkslærling Arbejdet noget; men man maa vel vogte sig for at overvurdere Sløjdens Betydning og Nytte. De fleste af Skolens Elever forlade denne i 14 Aars Alderen og gaa saa lige i Lære; men ere disse Smaaafyre paa 14 Aar nu virkelig legemlig udviklede nok til at arbejde en hel Dag paa et Værksted, selv om der bliver taget noget Hensyn til de svage Kræfter? Jeg tror det ikke, men er overbevist om, at mange blive overanstrengte og lægge Grunden til senere Svaghed og Deformation af Legemet, eller ogsaa bliver Lærlingen ikke, paa Grund af manglende Kræfter, beskæftiget ved Professionen, men bliver benyttet til Byløben, Haandlangerarbejde, Opvarnting eller lignende, hvorved hans Tid spildes, og han selv let vænnes til Unoder; thi det maa dog staa fast, at skal en Lærling uddannes til et Fag, maa

det ske med Alvor, og al Slags uvedkommende Beskjæftigelse kan kun have en ugunstig Indvirkning. Skulde dette mon ikke være Grunden til, at man uimodsagt, med stor Styrke har paastaaet, at en stor Mængde unge Haandværkere efter 5 Aars Læretid ere ude af Stsnd til at udføre et ordentligt Stykke Arbejde paa egen Haand — i Sandhed et tarveligt og bedrøveligt Resultat; relata refero.

Overgangen fra Skolelivet til Livet paa Værkstedet, fra det rent aandelige til det rent legemlige Arbejde forekommer mig ogsaa vel brat; her tilsidesættes den gradvise Overgang, som ellers er af saa stor Betydning i Udviklingen af Barnets Natur; der mangler et Led; der maa dannes et Overgangstrin. For at tilvejebringe dette, for at lette Barnet Overgangen fra Skolen i sin kommende Livsstilling, for at støtte det i den første Tid og bidrage til at tilføre Haandværksstanden Tilgang af vel forberedte, dygtige og disciplinerede Kræfter har jeg tænkt mig som et godt Middel Oprettelsen af en Fortsættelsesskole, eller hvad man vil kalde den, for vordende Haandværkere, hvor theoretisk og praktisk Uddannelse gik Haand i Haand. Naar Eleverne forlade Almueskolen fra 1ste Klasse ved det fyldte 14 Aar med hæderligt Vidnesbyrd — vare de paa fornuftig og praktisk Maade vejledede i Sløjd, vilde dette være en stor Fordel — skulde der gives de værdigste Plads i den projekterede Skole, hvor de skulde gjenngaa et Kursus paa ét Aar; Skolen maatte have sit eget Lokale paa et passende Sted i Byen; Eleverne anbringes efter deres Lyst og Anlæg den halve Dag, Formiddagen, paa gode Værksteder, hvor de hverken skulde have eller yde Vederlag, men udelukkende oplæres i Professionen. Ved Arbejdets Ophør samles Eleverne i Skolen og faa et forsvavligt Middagsmaaltid. Fra Kl. 2—5 hver Dag Undervisning i saadanne Fag,

som kunne være dem til Nytte i det praktiske Liv dog ikke i Tegning, f. Eks. Fysik, Kemi, Mathematik Maskinlære, Bogføring, Sprog, derunder Modersmaalet, og Retskrivning. Kl. 5 atter et Maaltid og derefter Undervisning paa teknisk Institut. Kunne tilstrækkelige Pengemidler skaffes, da vilde Hjælp til Beklædning være et stort Gode, for det er et Punkt, hvor det al Tid kniber. Jeg er overbevist om, at saaledes forberedte Lærlinge ville kunne opnaa bedre Løn og en noget kortere Læretid, da Mestrene ville staa sig ved at modtage saadanne omhyggelig forberedte og disciplinerede arbejdslystne Lærlinge, og at de ville blive en god Tilvækst for Standen. Søndagsarbejde maatte være forbudt. En saadan Skole beregnet for 50 Elever vil koste c. 12,000 Kr. aarlig. At knytte Værksteder til en saadan Skole vilde blive for kostbart, og man maatte da vel gaa et Skridt videre til at udvide Skolen saaledes, at den ligefrem uddannede sine Elever i enkelte Fag, som Tilfældet er i Paris; men det vilde koste meget betydelige Summer. At Skolen maatte støtte enkelte fremragende Elever yderligere er en Selvfølge. Af en kort Notits i et tysk Skoleblad har jeg, efter at dette var nedskrevet set, at man i Østerrig skal have noget lignende Skoler; om deres Virksomhed og Organisation vil det være let at indhente Oplysning paa Stedet.

Som ovenfor berørt er Løsningen af Lærlingespørgsmaalet paa tilfredsstillende Maade rykket os her ind paa Livet, da det i Aar har Vanskelighed at finde Anbringelse paa passende Steder for vore Elever paa acceptable Betingelser, da vore Elever efter Sagens Natur ikke kunne vente synderlig Støtte fra Hjemmene. Det vilde være et stort Gode at have en lille Sum at raade over, som kunde bruges til at støtte saadanne Elever i det første Aar, som slet ingen Bistand kunne faa hjemme fra — hvor-

mange ere ikke rundt om lige saa uheldig, ja langt uheldigere stillede. Det er i Sandhed en Samfundsopgave af stor Betydning at tilvejebringe en heldig Forandring i Læringesagen; blot mange vilde tage fat, at Begyndelsen kunde ske snart.

Skolens Elevantal var ved Begyndelsen af Aaret 100; ved Konfirmationen til Paaske udgik 23, til Mikseldag 1. Den 30. Maj optoges 24 ny Elever, senere ($\frac{1}{11}$) 1, ialt 25, deraf efter Ansøgning 22, 2 paa privat Plads og 1 for Betaling, saa at Elevantallet nu er 101. Om de ledige Pladser indkom 68 Ansøgninger deraf 53 fra Kjøbenhavn, 11 fra det øvrige Sjælland og 4 fra Jylland. Af vore 101 Elever ere 78 fra Kjøbenhavn, 23 fra Landet; 17 ere forældre-43 fader- og 8 moderløse; 33 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed d. 1ste Oktober 1755 har her været optaget 3888 Elever; 3787 ere udgaaede.

Disciplinen har været god.

Sundhedstilstanden har ogsaa i Aar været god, idet ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen.

Børnene blive regelmæssig vejede og maalte, og Hr. Rolsted, der med usvækket Interesse har udført dette Arbejde, udtaler derom:

De regelmæssige maanedlige Vejninger ere fortsatte som de foregaaende Aar. Tallene i Parenthes bag Vægtangivelserne i det følgende betegne Middeltallet for de tilsvarende Størrelser i Aarene 1881—85.

Gjennemsnitsvægten var 1. November 1885:

for en 11 Aars Dreng	60,60 Pd.	(59,77).
— — 12 — —	65,86	— (64,27).
— — 13 — —	70,07	— (69,52).
— — 14 — —	81,72	— (77,48).

Sammenligne vi Vægten for de samme Drengene i November 1884 og November 1885, faa vi Tilvæksten i Løbet af et Aar at være:

I Alderen fra 11—12 Aar	.....	5,39 Pd.	(4,54).
— 12—13 —	.....	5,80 —	(6,15).
— 13—14 —	.....	10,27 —	(8,25).

De yngste Drengene, for hvilke vi kun have Vejninger fra Juni til November ($10\frac{1}{2}$ —11 Aar), vise i denne Tid en Gjennemsnitstilvækst af 3,90 Pd. mod 4,08 Pd. og 4,95 Pd. de nærmest foregaaende Aar.

I Sommerferien 1885 vare næsten alle Drengene paa Landet; vi havde kun 14 Drengene hjemme hele Ferien.

Gjennemsnitstilvæksten viste sig at være følgende:

I ældste Klasse: alle 24 paa Landet	+2,22 Pd.	(+1,87).
I anden Klasse: her hjemme (2 Dr.)	+0,10 —	(÷0,09).
paa Landet (24 Dr.)	+1,90 —	(+1,42).
I tredje Klasse: her hjemme (4 Dr.)	+0,60 —	(+0,08).
paa Landet (23 Dr.)	+0,74 —	(+1,01).
I fjerde Klasse: her hjemme (8 Dr.)	+0,29 —	(+0,39).
paa Landet (16 Dr.)	+1,30 —	(+0,91).

Ved Hr. Forstander Pastor Malling-Hansens Velvilje er der overladt os et Apparat, hvorved vi nemt kunne maale Drengenes Højde. Samme Dag, paa hvilken Drengene ere blevne vejede, ere de i det forløbne Skoleaar blevne maalte, og Gjennemsnitshøjden for vore Drengene har vist sig at være:

For en 11 Aars Dreng	.....	1328 mm.
— — 12 — —	.....	1374 —
— — 13 — —	.....	1414 —
— — 14 — —	.....	1481

1 Tomme er omtrent $26\frac{1}{7}$ mm.

Vi have i Aar én Gang om Maaneden holdt og ville den sidste Søndag i hver Maaned holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Saligheds-

sag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt; Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; ethvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten afholdes, faa Eleverne et Festmaaltid. Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmeværende. Stiftelsesdagen fejres desuden ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages paa Fridage adskillige Fodture og en større Skovtur til Vogns eller Skibs. Ved Hr. Theaterdirektør Rasmussens Velvillie have Eleverne nogle Gange besøgt Kasino.

Museer, Neuperts Dampvæveri, zoologisk Have, og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Bøger, dels i Penge og udredes af de »til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring« stiftede Legater, som eje 7700 Kr. 4 af disse Legater; det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius's Mindelegat) ere stiftede af ældre Elever. I Aarets Løb har Stiftelsen endvidere modtaget kjærkomne Gaver til Elevernes Opmuntring fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget til Folkeoplysningens Fremme ved dettes Formand, Dr. Steenstrup, D'Hrr. Grosserer Grøn og Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, D'Hrr. Thaning og Appel og Opfostringshusforeningen. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og for den Interesse og Velvillie for Stiftelsen, hvormed de vidne. Stiftelsens Bogsamling tæller 1326 Bind og benyttes stærkt

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende. Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, ialt ..... 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, ialt ..... 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her ..... 42 T.
4. Forstanderen, Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, ialt ..... 26 T.

5. Kand. phil., Seminarist H. Rolsted, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83. (ved Kommuneskolerne $\frac{1}{1}$ 82). Regning og Naturhistorie 1—4, Geometri 1—3, Arithmetik og Naturlære 1—2, ialt ..... 36 T.
6. Seminarist M. Mathiesen, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{7}$ 84. Skrivning og Sang Geografi 4, ialt..... 18 T.
7. Gymnastiklærer Thorstensen, ansat $\frac{1}{5}$ 85. Gymnastik og Dans, ialt..... 8 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Den $\frac{1}{5}$ frattraadte vor dygtige og nidkjære Gymnastiklærer Erichsen efter eget Ønske; da han sidste Gang fungerede, bragte vi ham en hjertelig Tak for hans Virksomhed.

Den 7de Avgust var det 40 Aar, siden Hr. Alstrup begyndte sin Virksomhed her. Hans Kollegar og ældre Elever bevidnede ham i den Anledning vor uskrømte Hengivenhed og Agtelse og overrakte ham som synligt Vidnesbyrd 2 Prospekter i Akvarel af af Opfostringshuset.

Det kongelige Opfostringshus's

Aktivbeholdning den 1. Januar 1885:

Stiftelsen selv	522,000	00
Særskilte Legater, knyttede til Stiftelsen.....	7,700	00
Indtægt.		
Kontant Beholdning fra 1884 .		1,913 83
Renter af den samlede Formue	14,938	00
Afdrag paa den tilgodehavende Restkjøbesum for Ejendommen i store Kongensgade ..	4,000	00
Klasselotteriafgift	12,000	00
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleombæringen i Kirkerne.....	2,900	00
Tilskud fra de Spanjerske Legater	2,000	00
Tilskud fra J. A. Eibeschützs Reservelegat	500	00
Tilskud fra Nissens Stiftelse ..	2,000	00
Tilskud fra Magistratens Blegdamsskoles Legat.....	200	00
Tilskud fra Grosserer Vilhelm Sass's Legat	400	00
Tilskud fra Etatsraad A. N. Hansens Legat for $\frac{1}{2}$ Aar .	50	00
Konsumtionsgodtgjørelse.....	179	16
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse og Underholdning i Stiftelsen.....	1,575	00
Indbetalt af ny optagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	280	00
		41,022 16
		42,935 99

Regnskab for Aaret 1885.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af
Udgifter ved Stiftelsen 36,364 13

Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget:	Regnskab:
Lønninger	12,370	12,326 08
Forplejningsudgifter .	11,320	10,689 60
Beklædningsudgifter .	4,040	4,376 89
Skolesager	550	732 73
Konfirmationsudgifter	1,530	1,573 94
Medicinaludgifter . . .	150	256 01
Brændselsudgifter . . .	1,930	1,631 01
Belysningsudgifter . . .	725	810 27
Kontor - Repræsenta- tions- og andre Ud- gifter for Forstan- deren	150	160 79
Bygningsudgifter	600	962 47
Inventarieudgifter . . .	800	1,185 24
Rengjøringsudgifter . .	320	275 93
Vask	265	224 31
Skatter	650	637 20
Assurancepræmie	210	130 40
Blandede Udgifter . . .	400	491 26
	<u>36,000</u>	<u>36,364 13</u>

Udbetalt Renter af særskilte Legater, knyt-
tede til Stiftelsen 308 00
Indkjøbt til Stiftelsen selv 4,000 Kr. Obl.
af vest- & sønderjydsk Kreditf. å 4½ % 4,016 01
Kontant Beholdning ultimo 1885. . . . . 2,247 85

42,935 99

Aktivbeholdning ultimo 1885: Stiftelsen selv 522,000 K.
+ Særskilte Legater 7,700 Kr.

De 522,000 Kr. bestaar af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej . . . . . 180,000 —
Panteobligationer å 4 % p. a. (forrentes
med 4½ % p. a. fra 11. Juni 1887.) . . . 150,000 —
Panteobligationer å 4½ % p. a. . . . . 178,500 —
Obligationer af vest- & sønderjydske Kre-
ditforening å 4½ % p. a. . . . . 13,500 —

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie.....	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2	»	»
Naturhitorie.....	2	2	2	2
Geometri.....	2	2	2	»
Arithmetik	2	2	»	»
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	4
Sang	2		2	
Haandgjerning.....	6	6	6	5
Gymnastik og Dans....	4		4	
Ialt.....	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1ste Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2den Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3dje Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4de Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente, 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og let fattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaaes, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers. Prøven i Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overværelse af særlig indbudne Censorer. 1ste Klasses Elever katekiseres ved den sidste Gudstjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tilhørere.

Dansk.

1ste Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som of faa Brudstykker at læse, og vi kunne give dem den Bog i Hæn

muligt at anskaffe en Samling af 19 torskjellige Skrifter i 24 Eksemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 40 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2den Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 56 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3dje Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 68 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

4de Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den samme med Hensyn til Grundord, Omsagn, og Gjenstand. 94 Diktatstile ere

Historie.

1ste Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Koføeds fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2den Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Koføed er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3dje Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Bloch er læst for fra til den tørste puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i en af de danske Timer til Gjenfortælling og Gjenfortælling.

4de Klasse: Efter Nissens Fædrelandets Historie er læst for fra til 1553. Ved Undersøgelse af Stoffet benyttes ingen andre Bøger.

I Verdenshistorie tællinger, idet kun epoker og saadanne Stykker, som Fædrelandets Historie. Paa denne Maade skulde Verdenshistorien læres i et fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mindre Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Stille i ulmirede Bøger.
I 1ste og 2den Klasse.
skrevne, og nogle Digte.
Gjenstand og Hensyn til
simple Sætninger, end
nå.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse. Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr og Fugle.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100 Pag. 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pag. 28.

da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Dreng, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 78 Frisvømmere; 23 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 15de, 16de og 17de April efter nedenstaaende Schema:

1. Klasse. Lokale Nr. 1.

Torsdag den 15de April.

8-9 ¹ / ₂	Historie	Forstanderen.
9 ¹ / ₂ -11	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3-4 ¹ / ₂	Arithmetik	
4 ¹ / ₂ -6	Geometri	

Fredag den 16de April.

9 ¹ / ₂ -11	Dansk	Forstanderen.
2-3 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3 ¹ / ₂ -5	Geografi	Hr. Fritz.

Lørdag den 27de April.

9 ¹ / ₂ -11	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Torsdag den 15de April.

8-9 ¹ / ₂	Naturlære	Hr. Rolsted.
4 ¹ / ₂ -6	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 16de April.

8-9 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9 ¹ / ₂ -11	Geografi	} _____
2-3 ¹ / ₂	Dansk	
3 ¹ / ₂ -5	Geometri	

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Torsdag den 15de April.

8-9 ^{1/2}	Dansk	}	Hr. Fritz.
9 ^{1/2} -11	Geografi		
11 ^{1/2} -12 ^{1/2}	Regning		Hr. Rolsted.

Fredag den 16de April.

8-9 ^{1/2}	Tysk	Hr. Fritz.
3 ^{1/2} -5	Historie	Forstanderen.
5-6	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Torsdag den 15de April.

9 ^{1/2} -11	Historie	Forstanderen.
3-4 ^{1/2}	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 16de April.

9 ^{1/2} -11	Regning	Hr. Rolsted.
2-3 ^{1/2}	Geografi	Hr. Mathiesen.

Lørdag den 17de April.

8-9 ^{1/2}	Dansk	Hr. Fritz.
9 ^{1/2} -11	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 17de April.

12-1	Hele Skolen Sang	Hr. Mathiesen.
1-2	— — Gymnastik	Hr. Thorstensen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre, Værger og Enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.